Elinkeinoelämän keskusliitto ry
Johtava asiantuntija Minna Ojanperä

17.2.2022

Ympäristövaliokunnan kuuleminen, asia: HE 243/2021 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN JA VESILAIN 11 JA 18 LUVUN MUUTTAMISESTA

Elinkeinoelämän keskusliiton näkemykset tiivistettynä:

Ympäristöluvan muuttaminen

Ympäristönsuojelulain 89 § 2 momentin 2) kohtaa ei tule muuttaa hallituksen esitykseen kirjatulla tavalla. Vaikka hallituksen esityksellä ei ole tarkoitus muuttaa oikeustilaa tältä osin, lainkohdan muuttaminen *voi aiheutua* -muotoon väistämättä heijastuu tulkintakäytäntöön ja vähentää lainkohdan ennakoitavuutta yksittäisessä lupaharkinnassa. Kyseisen pykälän asiasisältö on ollut voimassa samanlaisena hyvin pitkään. Ei ole täyttä varmuutta siitä, että oikeustila ei muuttuisi.

EK kannattaa pääosin esitystä uudeksi 89 §:n 5 momentiksi erityisesti päätösluonnoksesta kuulemisen osalta. Periaatteellisesti on aina kannatettavaa, että toiminnanharjoittajaa kuullaan ennen lupapäätöksen antamista. Asia ei ole uusi ja vastaavanlaista sääntelyä voitaisiin hyvin harkita lupamenettelyyn sisällytettäväksi myös silloin, kun lupaa myönnetään ensimmäistä kertaa.

Voimassa olevaa sääntelyä valmisteltaessa EK on tuonut esille ns. virheiden ennakko-oikaisumahdollisuuden, jonka perusteella voitaisiin korjata väärinkäsityksistä johtuvia tai muita asiavirheitä sisältäviä lupamääräyksiä sekä varmistaa, että lupamääräykset soveltuvat valvottaviksi. Tämä säästäisi huomattavasti lupamenettelyyn kuluvaa aikaa, kun näissä tilanteissa toimijoiden ei tarvitsisi hakea muutosta.

EK pitää tärkeänä pyrkimystä tehostaa lupaprosessia ja kokeilla uusia toimintamalleja, jotka vähentävät lupaprosessin kokonaiskestoa. Parhaimmillaan päätösluonnoksesta kuuleminen voisi johtaa laadultaan parempiin lupapäätöksiin ja vähentää täydennyspyyntöjen sekä lupapäätöksestä jätettyjen valitusten määrää.

Jätteitä koskeva vakuussääntely (59 § - 61 §)

Jätteen käsittelytoiminnan vakuuttamista koskevaa pykälää 59 § ehdotetaan muutettavan tavalla, joka saattaa laajentaa vakuussääntelyn soveltamisalaa koskemaan kaikkea teollista toimintaa, jossa *syntyy* merkittäviä määriä jätteitä. Lainkohta on muuttunut huomattavasti luonnosvaiheen versiosta. EK esittää, että pitäydytään luonnosvaiheen muotoilussa, jossa velvollisuus vakuuden asettamiseen koski jätteen ammattimaisen käsittelytoiminnan lisäksi myös muita toiminnanharjoittajia, joiden toiminnassa käsitellään merkittäviä määriä jätteitä.

Hallituksen esitys ei sisällä luonnosesityksen tapaan kalliin on demand -takauksen vaatimista. EK kannattaa esitystä.

Ulkopuolisen asiantuntijan esitystä sopivasta vakuusmäärästä ei edellytetä, vaan toiminnanharjoittajan oma esitys voi toimia edelleen pohjana. EK kannattaa esitystä.

Valvontaviranomainen voi hyväksyä indeksiperusteiset vakuusmäärän muutokset, jos tämä sisältyy ympäristölupaan. EK kannattaa esitystä.

Hallituksen esityksen perusteella viranomaisen käsitys vakuusmäärän muuttamisesta riittää yksinään avaamaan luvan. Jos toiminnassa ei tapahdu mitään olennaista muutosta, niin miksi vakuussummaa tarvitsee korottaa? Jos taas on olennainen muutos, ympäristölupaa tarkastellaan uudelleen joka tapauksessa myös vakuuden osalta. Jätteiden käsittelyn toimialalla vakuusvaatimukset ovat viimeisen 10 vuoden aikana jo 10–1000 -kertaistuneet. On syytä huomata, että vakuuksien realisointiin on jouduttu erittäin harvoin.

Lisäksi EK pitää tärkeänä, että käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ei luoda päällekkäisyyksiä valmistelussa oleva TOVA-järjestelmän ja ympäristönsuojelulain vakuusjärjestelmän välille.

Lopuksi

Hallituksen esityksestä käy useammassa kohtaa ilmi, että tarve lakimuutoksille on syntynyt lainkohtien harvoista soveltamiskerroista, jonka arvellaan johtuvan ympäristönsuojelulakia soveltavien viranomaisten puutteellisesta osaamisesta tai epävarmuudesta. EK pitää huolestuttavana kehitystä, jossa lakien muuttaminen on ratkaisu ympäristöviranomaisten osaamistason kasvattamiseen ohjeistuksen ja koulutuksen sijaan.

Kunnioittavasti

Minna Ojanperä
johtava asiantuntija

Elinkeinoelämän keskusliitto EK